

Raad voor de Kunsten

Advies bij het ontwerp van decreet houdende opheffing van het decreet van 5 april 1995 tot oprichting van de Vlaamse Opera en tot regeling van de rechtsopvolging.

I. Toetsing van het voorliggend ontwerp van decreet aan het advies van de Raad voor de Kunsten van 3 maart 2004

De Raad voor de Kunsten bracht op 3 maart 2004 een kritisch advies uit over het voorontwerp van decreet tot omvorming van de openbare instelling “Vlaamse Opera” in een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap.

De raad toetste voorliggend ontwerp van decreet aan de bepalingen van dit advies.

1) ADVIES

De Raad begrijpt niet waarom slechts deze ene culturele instelling met als kerntaak cultuurproductie gevat wordt in de organisatiestructuur van het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

De Raad vraagt duidelijkheid over wat de overheid van plan is met andere culturele instellingen als bijvoorbeeld de Singel, de Filharmonie, het Vlaams Radio Orkest, het Ballet van Vlaanderen?

ONTWERPDECREET

De juridische structuur van de Vlopera wordt gelijkgeschakeld met deze van de andere culturele instellingen;

2) ADVIES

De Raad stelt vast dat optimalisering van de organisatie en de werking van de Vlaamse administratie, essentieel onderdeel van het project “Beter Bestuurlijk Beleid” iets anders is dan het optimaliseren van de werking en de organisatie van een culturele instelling.

De Raad is van oordeel dat de bestuursvorm die wordt opgelegd te dwingend is en niet aangepast aan de gangbare structuren en werkwijzen in het culturele veld.

ONTWERPDECREET

De opera krijgt een flexibeler structuur, meer aangepast aan de artistieke opdracht.

3) ADVIES

In deze context stelt de Raad zich vragen bij dit voorontwerp van decreet, onder meer voor wat betreft de aanstelling door de Vlaamse regering van een gedelegeerd bestuurder, een artistiek directeur en een Raad van Bestuur. Wat gebeurt er bij eventuele conflicten tussen de Raad van Bestuur en de gedelegeerd bestuurder? Wordt de bevoegdheid van de artistiek directeur niet teveel uitgehold wanneer die de gedelegeerd bestuurder onder zijn

verantwoordelijkheid en leiding bijstaat in de uitoefening van de artistieke aspecten van het dagelijks bestuur. (art.18 §2)? Waarom is de in de operawereld internationaal gangbare titel van “intendant” niet weerhouden in het decreet? De Raad vraagt zich ook af of de functie “intendant” in de nieuwe structuur waargenomen wordt door de gedelegeerd bestuurder of door de artistiek directeur, of door beide?

De Raad stelt voor om het samenspel tussen Raad van Bestuur, gedelegeerd bestuur en artistiek directeur te verduidelijken en de term “intendant” in het decreet in te schrijven.

ONTWERPDECREET

De term ‘intendant’ wordt in het voorstel van decreet vermeld (art.2, §3, 1°) In de Memorie van Toelichting wordt verwezen naar het rapport van de veranderingsmanager waarin staat dat er een organisatiestructuur moet zijn met duidelijke functionele en hiërarchische lijnen (punt C, d)

4) ADVIES

In de Memorie van Toelichting is een opsomming opgenomen van de diensten die momenteel door de Vlaamse Opera worden verzorgd. Deze vermelding in de Memorie mag niet leiden tot een verankering van de opgesomde diensten in de toekomstige werking van de Opera.

De Raad is van mening dat het vaststellen van meetbare producten en diensten best wordt geregeld in de beheersovereenkomst die jaarlijks kan worden herzien. Deze werkwijze geeft de Opera flexibiliteit om in te spelen op nieuwe artistieke ontwikkelingen en noden.

ONTWERPDECREET

Er wordt niet meer verwezen naar de huidige diensten.

5) ADVIES

De Raad heeft ook vragen bij de wijze waarop in art.3 §1 de missie wordt ingevuld. Door “klassieke concerten en recitals” expliciet in de missie te vermelden wordt niet alleen de artistieke vrijheid beknot, maar wordt tezelfdertijd ook flexibiliteit in de toekomst uitgesloten. De Raad is van mening dat het beter is om enkel de essentiële opdracht namelijk de productie van opera decretaal te verankeren en eventuele nevenopdrachten voorwerp te maken van de onderhandelingen naar aanleiding van het opstellen van de beheersovereenkomst.

De raad stelt daarom voor om de missie aan te passen als volgt: “de productie van opera in al zijn vormen en alle activiteiten die daartoe kunnen bijdragen”.

ONTWERPDECREET

In artikel 2, §1 worden de doelstellingen geformuleerd:

- 1° de productie van muziektheater in al zijn vormen en alle activiteiten die daartoe kunnen bijdragen;
- 2° het geven van voorstellingen van muziektheater en concerten, alsook van deze vormen van podiumkunsten die er artistiek bij aansluiten;
- 3° de coproductie van voorstellingen met gezelschappen met dezelfde doelstellingen, zowel nationaal als internationaal;
- 4° het verwerven, onderhouden en beheren van infrastructuur en gebouwen rekening houdend met het maatschappelijk doel.

6) ADVIES

De Raad pleit ervoor om de artistieke beoordeling van de Vlaamse Opera niet over te laten aan de politiek maar aan deskundigen terzake.

De Raad stelt voor om in het decreet in te schrijven dat de beoordeling van de artistieke aspecten van de Vlaamse Opera wordt toevertrouwd aan de beoordelingsstructuren die door de Vlaamse overheid zijn voorzien.

7) ADVIES

De Raad heeft bedenkingen bij de vermelding in de Memorie van Toelichting die bepaalt dat enerzijds bij niet naleving van de verplichtingen door de Vlaamse Opera de Vlaamse regering eenzijdig kan beslissen om de dotatie te herzien, terwijl anderzijds de groei van de dotatie gekoppeld is aan een gunstige evaluatie van de performantie-indicatoren. De Raad vindt dat slecht of goed beleid ook op een andere manier moet kunnen worden gesanctioneerd of beloond dan door ingrepen in de dotatie. Een inkrimping van de dotatie bij slecht beleid kan verbetering immers aanzienlijk bemoeilijken en wie goed werkt, heeft niet noodzakelijk meer geld nodig om goed verder te werken.

De Raad stelt voor om, indien de Vlaamse Opera niet voldoet aan de gestelde eisen, eerst overleg te beleggen tussen de Vlaamse Opera en de bevoegde overheid met de bedoeling om de werking bij te sturen. Wanneer na een afgesproken periode nog steeds niet aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan, kan de overheid besluiten een sanctie op te leggen. Deze sanctie kan een managementsanctie en/of een financiële sanctie zijn. Voor het in voege treden van de sanctie moet een passende overgangstermijn worden voorzien.

8) ADVIES

De Raad stelt vast dat, waar in het ontwerp kunstendecreet voor het eerst een duidelijke regeling is voorzien voor archivering, waarbij de zorg voor het eigen archief een basisvoorwaarde voor erkenning is, in voorliggend voorontwerp niets is voorzien betreffende zorg voor het eigen archief. Het staat echter buiten kijf dat het archief van de Vlaamse Opera waardevolle elementen bevat die zeker met zorg moeten bewaard worden.

De Raad stelt voor om een bepaling te voorzien die melding maakt van de noodzaak van de zorg voor het eigen archief.

ONTWERPDECREET (toets bij 6, 7 en 8)

De Vlaamse Regering heeft op 18 februari 2005 (BS 10 maart 2005) in uitvoering van artikel 3, 1°, k, van het Kunstendecreet onder meer de Vlaamse Opera aangewezen als instelling van de Vlaamse Gemeenschap (Memorie van Toelichting D.16)

Besluit

Uit wat voorafgaat blijkt dat in ruime mate met het advies van 3 maart 2004 werd rekening gehouden. De Raad voor de Kunsten drukt hierover zijn tevredenheid uit.

II. Advies Raad voor de Kunsten

De Raad voor de Kunsten vraagt dat wordt rekening gehouden met het tijdpad. De operavoorstellingen voor 2008 worden vandaag geprogrammeerd. Dit betekent dat zowel voor de nieuwe raad van bestuur als voor de nieuwe intendant rekening moet worden gehouden met een overgangperiode. In die optiek is het een goede zaak dat de huidige beheersovereenkomst met een looptijd van 2006 tot 2010 door de nog op te richten vzw zal worden overgenomen. Tezelfdertijd wordt het niet uitgesloten dat deze beheersovereenkomst mits akkoord van beide partijen kan worden aangepast.

De (internationale) experts die een visie moeten ontwikkelen op de toekomstige taak en opdracht van de Vlaamse Opera dienen goed op de hoogte te zijn van de Vlaamse context wat betreft middelen en mogelijkheden. Het zou niet zinvol zijn een visie uit te werken voor een Metropolitan Opera.

Het is aangewezen dat, zoals voorzien in de memorie van toelichting, de eventuele kandidaat-intendant(en) geen deel kunnen uitmaken van de expertenwerkgroep.

Het is artistiek te verantwoorden om de arbeidsvoorwaarden van muzikanten van de Filharmonie, het Vlaams Radio Orkest en de Vlaamse Opera op elkaar af te stemmen. De omvorming tot vzw biedt aan de nieuwe raad van bestuur van de Vlaamse Opera de mogelijkheid om hier werk van te maken.

In het verleden deden zich herhaaldelijk wrijvingen voor tussen de Vlaamse Overheid en de steden Antwerpen en Gent over de financiering van de opera infrastructuur. Hiervoor wordt best een duurzame oplossing afgesproken. Oplossingen waarbij steden al dan niet het operahuis als onderdeel van hun stedelijke infrastructuur kunnen beschouwen of waarbij andere gezelschappen in de mate van wat mogelijk is gebruik maken van de infrastructuur kunnen hierbij in overweging genomen worden.

De Raad voor de Kunsten pleit ervoor een draagvlak te zoeken voor de problematiek van de lasten uit het verleden via een redelijke dading.

De subsidiëring van de Vlaamse Opera wordt, net als deze van vier andere instellingen, geregeld via het Kunstendecreet. Op zich is dat een positieve zaak. Echter de sancties die voorzien zijn ingeval van onvoldoende werking, zijn niet optimaal. De Raad voor de Kunsten pleit ervoor om in het Kunstendecreet de mogelijkheid te voorzien om voor de grote instellingen sancties te voorzien die aangepast zijn aan werking van de instellingen.

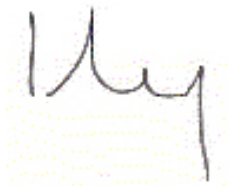
De Raad voor de Kunsten verwijst in dit verband naar zijn advies van 3 maart 2004 dat luidt als volgt: “ *De Raad vindt dat slecht of goed beleid ook op een andere manier moet kunnen worden gesanctioneerd of beloond dan door ingrepen in de dotatie. Een inkrimping van de dotatie bij slecht beleid kan verbetering immers aanzienlijk bemoeilijken en wie goed werkt, heeft niet noodzakelijk meer geld nodig om goed verder te werken.* ”

De Raad stelt voor om, indien de Vlaamse Opera niet voldoet aan de gestelde eisen, eerst overleg te beleggen tussen de Vlaamse Opera en de bevoegde overheid met de bedoeling om de werking bij te sturen. Wanneer na een afgesproken periode nog steeds niet aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan, kan de overheid besluiten een sanctie op te leggen. Deze sanctie kan een managementsanctie en/of een financiële sanctie zijn. Voor het in voege treden van de sanctie moet een passende overgangstermijn worden voorzien.”

Besluit

De Raad voor de Kunsten staat positief ten opzichte van de omvorming van de VOI Vlaamse Opera tot een vzw. Hiermee wordt de Vlaamse Opera op dezelfde wijze gestructureerd als de andere grote culturele instellingen. Tevens biedt de keuze voor een vzw formule meer flexibiliteit voor het artistieke beleid.

Advies van 26 september 2006,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Iris Van Riet', written over a yellow dotted grid background.

Iris Van Riet
Secretaris Raad voor de Kunsten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Johan Thielemans', written on a white background.

Johan Thielemans
Voorzitter Raad voor de Kunsten